ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 143/86 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

Α — *Τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο της διαφοράς*

α) *Τα πραγματικά περιστατικά*

1. Οι Thomas Cyddy και Winifred Cuddy είναι υπήκοοι και κάτοικοι Ιρλανδίας. Μεταξύ Ιανουαρίου 1982 και Ιουλίου 1984 πραγματοποίησαν διάφορες πράξεις και συγκεκριμένα αγόρασαν και πώλησαν τίτλους στο χρηματιστήριο του Λονδίνου μέσω της εταιρίας χρηματιστών Margetts and Addenbrooke. Όλοι οι τίτλοι που αγόρασε και πώλησε η εταιρία χρηματιστών για λογαριασμό των Thomas Cuddy και Winifred Cuddy ήταν μετοχές των ιρλανδικών εταιριών « Atlantic Resources Ltd » και « Eglinton Oil and Gas Ltd ». Το κεφάλαιο των δύο αυτών εταιριών εκφράζεται σε λίρες Ιρλανδίας (IRL), οι δε μετοχές τους έχουν εισαχθεί στα χρηματιστήρια και του Δουβλίνου και του Λονδίνου. Όλες, όμως, οι συναλλαγές που γίνονται στο χρηματιστήριο του Λονδίνου γίνονται σε λίρες στερλίνες (UKL).

2. Τον Ιούλιο του 1984, οι Thomas και Winifred Cuddy όφειλαν στην εταιρία χρηματιστών Margetts and Addenbrooke το ποσό των 5 080,30 UKL για 30 000 μετοχές της εταιρίας Eglinton Oil and Gas Ltd, που είχε αγοράσει η εταιρία χρηματιστών κατόπιν εντολής των Thomas και Winifred Cuddy και στη συνέχεια πώλησε με ζημία.

3. Η εταιρία χρηματιστών ζήτησε από τους Thomas και Winifred Cuddy να της καταβάλουν το εν λόγω ποσό. Οι τελευταίοι όμως αρνήθηκαν, η δε εταιρία χρηματιστών άσκησε αγωγή ενώπιον του Circuit Court της κομητείας του Cavan. Οι Thomas και Winifred Cuddy ισχυρίστηκαν, αμυνόμενοι, ότι η αγορά και πώληση τίτλων σε ξένο νόμισμα στο χρηματιστήριο του Λονδίνου από κατοίκους Ιρλανδίας, χωρίς την απαιτούμενη άδεια της υπηρεσίας ελέγχου συναλλάγματος, προσκρούει στις διατάξεις περί συναλλάγματος. Οι εναγόμενοι υποστήριξαν ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η σύμβαση που συνήψαν με την εταιρία Margetts and Addenbrooke ήταν παράνομη και επομένως δεν μπορούσε να επιδιωχθεί η εκτέλεσή της.

4. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης υποστήριξαν τότε ότι οι περιορισμοί τους οποίους θέτουν οι ιρλανδικές διατάξεις περί συναλλάγματος προσκρούουν στο άρθρο 67 της Συνθήκης ΕΟΚ και στην οδηγία του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 1960. Υποστήριξαν επίσης ότι η απόφαση της Επιτροπής της 3ης Δεκεμβρίου 1980 επέτρεψε μεν στην Ιρλανδία να λάβει μέτρα διασφαλίσεως βάσει του άρθρου 108 της Συνθήκης, οπότε μπορούσε να επιβάλει προσωρινώς περιορισμούς στην απόκτηση από τους κατοίκους της αλλοδαπών τίτλων διαπραγματεύσιμων σε χρηματιστήριο, πλην όμως η απόφαση αυτή είναι ανίσχυρη.

β) *Το νομικό πλαίσιο της διαφοράς*

Βάσει του άρθρου 67 της Συνθήκης που ορίζει ότι:

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

1) Τα κράτη μέλη καταργούν προοδευτικώς μεταξύ τους, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο για την καλή λειτουργία της κοινής αγοράς, τους περιορισμούς στην κίνηση των κεφαλαίων που ανήκουν σε πρόσωπα τα οποία έχουν κατοικία εντός των κρατών μελών, όπως και τις διακρίσεις μεταχειρίσεως που βασίζονται στην ιθαγένεια ή στην κατοικία των μερών ή στον τόπο της επενδύσεως.

2) Οι τρέχουσες πληρωμές που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών ελευθερώνονται από όλους τους περιορισμούς το αργότερο κατά τη λήξη του πρώτου σταδίου »,

το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία της 11ης Μαΐου 1960 (ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 4), που τροποποιήθηκε στη συνέχεια με δεύτερη οδηγία της 18ης Δεκεμβρίου 1962 (63/21/ ΕΟΚ, ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 16)· η τελευταία τροποποιήθηκε και αυτή με την οδηγία 85/583, της 20ής Δεκεμβρίου 1985 (ΕΕ L 372, σ. 39), οι διατάξεις της οποίας δεν έχουν εφαρμογή εν προκειμένω.

Οι εν προκειμένω σχετικές διατάξεις της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960 είναι το άρθρο 2, παράγραφος 1, που προβλέπει ότι « τα κράτη μέλη χορηγούν γενικές εγκρίσεις για τη σύναψη ή την εκτέλεση των συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων των κρατών μελών, οι οποίες συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων που απαριθμούνται στον κατάλογο Β του παραρτήματος Ι της παρούσης οδηγίας ».

Ο εν λόγω κατάλογος Β, που δεν τροποποιήθηκε από την οδηγία της 18ης Δεκεμβρίου 1962, αναφέρει τις ακόλουθες συναλλαγές:

« Κινήσεις κεφαλαίων που αναφέρονται στο άρθρο 2 της οδηγίας

Πράξεις επί τίτλων:

— απόκτηση από *μη κατοίκους εθνικών τίτλων* που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο (εξαιρουμένων των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων) και επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποιήσεώς τους

— απόκτηση από *κατοίκους ξένων τίτλων* που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποιήσεώς τους

— εξαιρουμένης της αποκτήσεως ομολογιών που έχουν εκδοθεί σε ξένη αγορά και είναι εκφρασμένες σε εθνικό νόμισμα

— εξαιρουμένων των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων.

Υλικές μεταφορές των προαναφερθέντων τίτλων.

Η χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποιήσεως των εις την αλλοδαπή στοιχείων ενεργητικού που ανήκουν σε κατοίκους πρέπει να επιτρέπεται τουλάχιστον μέσα στα όρια των υποχρεώσεων που απεδέχθησαν τα κράτη μέλη. »

Εφόσον οι διατάξεις αυτές καλύπτουν τις πράξεις που πραγματοποίησαν στο χρηματιστήριο του Λονδίνου οι Cuddy, ανακύπτει το ζήτημα, το οποίο έθεσαν οι ενάγοντες στην κύρια δίκη, του κύρους της από 3 Δεκεμβρίου 1980 απόφασης [C(80) 1817, μη δημοσιευθείσα], με την οποία η Επιτροπή επέτρεψε στην Ιρλανδία, βάσει του άρθρου 108 της Συνθήκης, να λάβει μέτρα διασφαλίσεως. Με το άρθρο 1 της απόφασης αυτής, η οποία αντικατέστησε προηγούμενη απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 1977 (78/153, OJ 1978, L 45, σ. 29), στη συνέχεια

δε αντικαταστάθηκε από την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1984 (85/15, ΕΕ 1985, L 8, σ. 32), εξουσιοδοτήθηκε η ιρλανδική κυβέρνηση, υπό τους ακόλουθους όρους, να επιβάλει ορισμένους περιορισμούς στις αγορές αλλοδαπών τίτλων από κατοίκους της:

« Άρθρο 1

1. Κατά παρέκκλιση από τις οδηγίες του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 1960 και της 18ης Δεκεμβρίου 1962, η Ιρλανδία εξουσιοδοτείται προσωρινά να συνεχίζει να εφαρμόζει προστατευτικά μέτρα περιοριστικά της αγοράς από κατοίκους εσωτερικού αλλοδαπών τίτλων διαπραγματεύσιμων σε χρηματιστήριο, εκτός των τίτλων που αναφέρονται στο άρθρο 2.

2. Εντούτοις, η Ιρλανδία δεν μπορεί να επιβάλλει περιορισμούς στην αγορά αλλοδαπών τίτλων από κάτοικο εσωτερικού, εφόσον η αγορά χρηματοδοτείται από το προϊόν της πωλήσεως άλλων αλλοδαπών τίτλων του ίδιου προσώπου. »

Β — Υπό τις συνθήκες αυτές, το Circuit Court υπέβαλε στο Δικαστήριο, με Διάταξη της 11ης Νοεμβρίου 1985 και στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 1980 παρέχει στα άτομα δικαιώματα που μπορούν να διεκδικήσουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κράτους μέλους;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει στα άτομα που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος το δικαίωμα να αγοράσουν τίτλους στο χρηματιστήριο άλλου κράτους μέλους;

3) Είναι έγκυρη η απόφαση της Επιτροπής της 3ης Δεκεμβρίου 1980, η οποία εξουσιοδοτεί την Ιρλανδία να εξακολουθήσει την εφαρμογή ορισμένων μέτρων διασφαλίσεως δυνάμει του άρθρου 108, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ;

4) Σε περίπτωση που η εν λόγω απόφαση είναι έγκυρη, παρέχει στην Ιρλανδία το δικαίωμα να επιβάλλει περιορισμούς στους κατοίκους της σχετικά με τις συναλλαγές στο χρηματιστήριο άλλου κράτους μέλους, όσον αφορά τις μετοχές εταιριών που είναι εγγεγραμμένες στην Ιρλανδία, όπου και ασκούν κυρίως τις δραστηριότητές τους; »

II — Περίληψη των γραπτών παρατηρήσεων που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

Α — *Το ζήτημα του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 1960, περί της εφαρμογής του άρθρου 67 της Συνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 4)*

Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, « τα κράτη μέλη χορηγούν γενικές εγκρίσεις για τη σύναψη ή την εκτέλεση των συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων των κρατών, οι οποίες συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων που απαριθμούνται στον κατάλογο Β του παραρτήματος Ι της παρούσης οδηγίας ».

Ο κατάλογος Β, στον οποίο παραπέμπει το άρθρο 2 της οδηγίας, περιλαμβάνει τις ακόλουθες πράξεις επί τίτλων:

— απόκτηση από μη κατοίκους εθνικών τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο (εξαιρουμένων των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων) και επαναπατρισμός του προϊόντος της ρευστοποιήσεώς τους·

— απόκτηση από κατοίκους ξένων τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο και χρησιμοποίηση του προϊόντος της ρευστοποιήσεώς τους (εξαιρουμένης της αποκτήσεως ομολογιών που έχουν εκδοθεί σε ξένη αγορά και είναι εκφρασμένες σε εθνικό νόμισμα και των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων).

Ο κατάλογος αυτός τροποποιήθηκε και πάλι με την οδηγία 85/583 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985 (ΕΕ L 372, σ. 39), το νέο κείμενο όμως δεν έχει εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως.

1. Οι *ενάγοντες της κύριας δίκης* επικαλούνται τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία οι οδηγίες, καίτοι σύμφωνα με το άρθρο 189 της Συνθήκης απευθύνονται στα κράτη μέλη, παράγουν εντούτοις άμεσα αποτελέσματα που τα άτομα μπορούν να επικαλεστούν.

Οι ενάγοντες φρονούν ότι η οδηγία της 11ης Μαΐου 1960 είναι αρκούντως σαφής και άνευ αιρέσεων, ώστε παράγει άμεσα αποτελέσματα στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και των ατόμων. Φρονούν εξάλλου ότι το άρθρο 67 της Συνθήκης που αφορά την ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων έχει και αυτό άμεσο αποτέλεσμα. Επομένως, οι ενάγοντες φρονούν ότι μπορούν να επικαλεστούν το ασυμβίβαστο της ιρλανδικής νομοθεσίας περί συναλλάγματος προς την οδηγία της 11ης Μαΐου 1960.

2. Η *Επιτροπή* και οι *εναγόμενοι της κύριας δίκης* φρονούν αντιθέτως ότι οι διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960 δεν έχουν άμεσο αποτέλεσμα. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα άτομα τότε μόνο μπορούν να επικαλεστούν απευθείας κάποια οδηγία, όταν το κράτος στο οποίο απευθύνεται η οδηγία δεν έλαβε εμπροθέσμως τα μέτρα για την εφαρμογή της ή αν τα μέτρα που έλαβε δεν είναι τα δέοντα σύμφωνα με την οδηγία.

Αλλά, παρατηρεί η Επιτροπή, η ιρλανδική κυβέρνηση μετέφερε ορθά στο εσωτερικό της δίκαιο την οδηγία της 11ης Μαΐου 1960.

Οι εναγόμενοι της κύριας δίκης προσθέτουν ότι οι οδηγίες διαφέρουν θεμελιωδώς από τους κανονισμούς και ότι το άρθρο 67 της Συνθήκης, όπως άλλωστε και η οδηγία της 11ης Μαΐου 1960, δεν έχουν άμεσα αποτελέσματα, εφόσον περιέχουν αιρέσεις.

Β — *Επί της εφαρμογής της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960 στην επίδικη πράξη*

1. Οι *ενάγοντες* όπως και οι *εναγόμενοι της κύριας δίκης*, αλλά για πολύ διαφορετικούς λόγους, φρονούν ότι οι πράξεις που αποτέλεσαν την αφορμή της διαφοράς εμπίπτουν στον κατάλογο Β της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης παρατηρούν ότι ο κατάλογος Β αναφέρει την απόκτηση « από κατοίκους αλλοδαπών τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο ». Επομένως, οι συναλλαγές αυτού του είδους καλύπτονται, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας, από τις γενικές εγκρίσεις που χορηγούν τα κράτη μέλη.

Δεδομένου ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων αποτελεί θεμελιώδη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ελευθερία, τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση της οδηγίας και να μη λάβουν κανένα μέτρο που θα μπορούσε να παρακωλύσει την εφαρμογή της.

Κατά την άποψή τους, η Επιτροπή παρά το νόμο επέτρεψε στην Ιρλανδία, με την απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 1980, που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 108 της Συνθήκης ΕΟΚ, να παρεκκλίνει από την ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων, όπως αυτή προβλέπεται από τον κατάλογο Β της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960.

Οι εναγόμενοι της κύριας δίκης φρονούν ότι οι πράξεις που αποτέλεσαν την αφορμή της διαφοράς εμπίπτουν πράγματι στον κατάλογο Β της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960, διότι συνεπάγονται μεταφορά συναλλάγματος. Παρατηρούν, όμως, ότι η Επιτροπή, επιτρέποντας στην ιρλανδική κυβέρνηση να λάβει μέτρα περιοριστικά της ελευθερώσεως των κινήσεων κεφαλαίων, ενήργησε νόμιμα.

2. Οι απόψεις της *Επιτροπής* και της *ιρλανδικής κυβέρνησης* διαφέρουν ριζικά. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή φρονεί ότι οι επίδικες πράξεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960.

Ομοίως η ιρλανδική κυβέρνηση φρονεί ότι ούτε η οδηγία της 11ης Μαΐου 1960 ούτε η απόφαση της Επιτροπής της 3ης Δεκεμβρίου 1980, που επιτρέπει παρεκκλίσεις από την οδηγία, έχουν εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώθηκαν ή έγιναν δεκτά από το εθνικό δικαστήριο. Συγκεκριμένα, ο κατάλογος Β, παράρτημα της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960, αναφέρει, όπως προελέχθη, δύο κατηγορίες πράξεων επί τίτλων, αφενός, « την απόκτηση από μη κατοίκους εθνικών τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο » και, αφετέρου, « την απόκτηση από κατοίκους ξένων τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο ».

Κατά την οδηγία, η ιδιότητα του κατοίκου ή του μη κατοίκου εκτιμάται βάσει των εθνικών διατάξεων. Εξάλλου, ο όρος εθνικοί ή ξένοι τίτλοι σημαίνει « τους τίτλους αναλόγως του τόπου της έδρας του εκδότη ».

Αλλά οι συναλλαγές που αποτέλεσαν την αφορμή της δίκης η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Circuit Court αφορούν την αγορά από κατοίκους της Ιρλανδίας και από το χρηματιστήριο του Λονδίνου κινητών αξιών που έχουν εκδοθεί από ιρλανδικές εταιρίες και που εκφράζονται σε IRL. Πρόκειται δηλαδή για αγορά εθνικών τίτλων από κατοίκους, η οποία δεν προβλέπεται στον κατάλογο Β της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960.

Η ιρλανδική κυβέρνηση παρατηρεί ότι « η εν λόγω οδηγία δεν αναφέρει καθόλου την αγορά εθνικών τίτλων από κατοίκους κράτους μέλους και επομένως τα κράτη μέλη δεν έχουν καμιά υποχρέωση όσον αφορά τις συναλλαγές αυτές ».

Γ — *Επί της φερόμενης έλλειψης νομιμότητας της από 3 Δεκεμβρίου 1980 απόφασης της Επιτροπής*

Με την απόφαση 78/153, της 22ας Δεκεμβρίου 1977, που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 108 της Συνθήκης, η Επιτροπή επέτρεψε στην ιρλανδική κυβέρνηση να λάβει ορισμένα μέτρα διασφαλίσεως. Το άρθρο 1 της απόφασης αυτής παρέσχε στην Ιρλανδία την προσωρινή εξουσιοδότηση να διατηρήσει τους περιορισμούς επί της αποκτήσεως από κατοίκους ξένων τίτλων που είναι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο και επί της χρησιμοποιήσεως του προϊόντος της ρευστοποιήσεώς τους.

Τα μέτρα αυτά περιελήφθησαν με την ίδια σχεδόν διατύπωση στην απόφαση της Επιτροπής της 3ης Δεκεμβρίου 1980 (μη δημοσιευθείσα), η οποία στη συνέχεια αντικαταστάθηκε από την απόφαση 85/15 της 19ης Δεκεμβρίου 1984.

1. Οι *ενάγοντες* και οι *εναγόμενοι της κύριας δίκης* διαφωνούν ως προς το κύρος της απόφασης αυτής. Οι ενάγοντες υποστηρίζουν τη συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 108 της Συνθήκης. Κατά το άρθρο 108, σε περίπτωση δυσχερειών ή σοβαρής απειλής δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών ενός κράτους μέλους, η Επιτροπή εξετάζει αμελλητί την κατάσταση αυτού του κράτους, καθώς και τα μέτρα που αυτό έλαβε ή δύναται να λάβει σύμφωνα με το άρθρο 104, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που διαθέτει.

Αν τα ληφθέντα μέτρα δεν επαρκούν, η Επιτροπή, κατόπιν διαβουλεύσεως με τη νομισματική επιτροπή, συνιστά στο Συμβούλιο την παροχή αμοιβαίας συνδρομής και τις κατάλληλες μεθόδους. Το Συμβούλιο παρέχει την αμοιβαία συνδρομή με ειδική πλειοψηφία.

Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 108, « αν η προτεινομένη από την Επιτροπή αμοιβαία συνδρομή δεν εγκριθεί από το Συμβούλιο ή αν η παρασχεθείσα αμοιβαία συνδρομή και τα ληφθέντα μέτρα είναι ανεπαρκή, η Επιτροπή επιτρέπει στο κράτος που ευρίσκεται σε δυσχέρεια να λάβει μέτρα διασφαλίσεως των οποίων καθορίζει τους όρους και τις λεπτομέρειες ».

Οι ενάγοντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι η διαδικασία αυτή δεν τηρήθηκε, διότι η Επιτροπή έλαβε τις αποφάσεις με τις οποίες εξουσιοδοτήθηκε η ιρλανδική κυβέρνηση να λάβει μέτρα διασφαλίσεως, χωρίς να ζητήσει από το Συμβούλιο την παροχή αμοιβαίας συνδρομής που προβλέπει το άρθρο 108, παράγραφος 2. Οι ενάγοντες φρονούν ότι η Επιτροπή υπερέβη τις εξουσίες της.

Οι εναγόμενοι της κύριας δίκης φρονούν, αντιθέτως, ότι η αίτηση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για την παροχή αμοιβαίας συνδρομής δεν αποτελεί υποχρεωτική βαθμίδα στη θέσπιση μέτρων διασφαλίσεως. Οι εναγόμενοι προσθέτουν ότι τα μέτρα διασφαλίσεως ήταν δικαιολογημένα εν προκειμένω, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως της Ιρλανδίας.

2. Η *Επιτροπή* παρατηρεί, πρώτον, ότι η αμφισβητούμενη απόφαση είναι νομότυπη. Συγκεκριμένα υποστηρίζει ότι η αμοιβαία συνδρομή, που προβλέπει το άρθρο 108 της Συνθήκης, δεν απαιτείται οπωσδήποτε να ζητηθεί πριν από τη θέσπιση των μέτρων διασφαλίσεως, εφόσον δεν παρίσταται πρόσφορη ενόψει των περιστάσεων. Κυρίως όμως η Επιτροπή φρονεί, όπως και η ιρλανδική κυβέρνηση, ότι η αναφορά στα μέτρα διασφαλίσεως και ειδικότερα στην απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 1980 της Επιτροπής δεν ασκεί επιρροή για την επίλυση της διαφοράς.

Πράγματι, το αντικείμενο της απόφασης αυτής ήταν ότι επέτρεψε στην Ιρλανδία να παρεκκλίνει από τις διατάξεις της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960. Όπως όμως προελέχθη, η Επιτροπή και η ιρλανδική κυβέρνηση φρονούν ότι οι συναλλαγές που προκάλεσαν την εκκρεμή ενώπιον του Circuit Court δίκη δεν εμπίπτουν στον κατάλογο Β που προσαρτάται στην οδηγία της 11ης Μαΐου 1960.

Δ — *Επί της νομιμότητας της ιρλανδικής ρύθμισης περί συναλλάγματος*

Η *ιρλανδική κυβέρνηση* παρατηρεί ότι, εφόσον οι επίδικες πράξεις δεν εμπίπτουν στην οδηγία της 11ης Μαΐου 1960, ήταν απολύτως ελεύθερη να θεσπίσει περιοριστικά μέτρα. Η ιρλανδική κυβέρνηση παρατηρεί ότι, σύμφωνα με το νόμο περί συναλλάγματος του 1954 (Exchange Control Act), κανείς δεν μπορεί να καταβάλει ή να αναλάβει την υποχρέωση να καταβάλει χρηματικό ποσό σε πρόσωπο που κατοικεί εκτός ορισμένων εδαφών τα οποία απαριθμούνται, αν δεν έχει την έγκριση του Υπουργού Οικονομικών. Σύμφωνα με το νόμο, ο υπουργός μπορεί να αναθέσει τις σχετικές

εξουσίες, τις οποίες και ανέθεσε πράγματι, στην Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας. Στο πλαίσιο αυτό η Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας δημοσίευσε σημειώματα όπου περιγράφονται οι άδειες που απαιτούνται για ορισμένες συναλλαγές.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σημείωμα EX5, οι τίτλοι του είδους των επίδικων θεωρούνται ως ιρλανδικοί τίτλοι που έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Η ιρλανδική κυβέρνηση παρατηρεί επομένως ότι δεν υπάρχει τίποτα παράνομο σε μια συναλλαγή επί ιρλανδικών τίτλων που έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο του Λονδίνου, η οποία πραγματοποιείται υπέρ ιρλανδών κατοίκων. Το σημείωμα EX5 ορίζει ότι η συναλλαγή πρέπει να γίνεται μέσω εγκεκριμένου χρηματιστή, και δίνει το σχετικό ορισμό στην παράγραφο 11.

Η ιρλανδική κυβέρνηση παρατηρεί επίσης ότι η υποχρέωση της διενέργειας των πράξεων αυτών μέσω εγκεκριμένων χρηματιστών αποβλέπει στο να εξασφαλίζεται ότι τα χρήματα που μεταφέρονται στο Λονδίνο για την εκτέλεση συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν στο χρηματιστήριο του Λονδίνου δεν θα επενδύονται σε τίτλους εκφρασμένους σε αλλοδαπό νόμισμα, αλλά σε ιρλανδικούς τίτλους χρηματιστηρίου.

Το ζήτημα είναι δηλαδή να εμποδιστεί η αγορά μη εγκεκριμένων αλλοδαπών τίτλων. Η απόφαση όμως της 3ης Δεκεμβρίου 1980 της Επιτροπής επιτρέπει ακριβώς στην ιρλανδική κυβέρνηση να εμποδίσει την αγορά αλλοδαπών τίτλων από ιρλανδούς κατοίκους.

III — Απαντήσεις των διαδίκων στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου

Α — *Ερωτήσεις προς την Επιτροπή*

α) Με τις παρατηρήσεις της η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι επίδικες στην κύρια δίκη πράξεις που πραγματοποίησαν οι Cuddy δεν ανήκουν στις κατηγορίες πράξεων που ελευθερώθηκαν με την οδηγία της 11ης Μαΐου 1960, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία της 18ης Δεκεμβρίου 1962. Ωστόσο, στο επεξηγηματικό υπόμνημα της προτάσεως οδηγίας του Ιουνίου 1986, από την οποία προήλθε η οδηγία του Συμβουλίου της 17ης Νοεμβρίου 1986 (86/566/ΕΟΚ, ΕΕ 332, σ. 22), αναφέρεται ότι η οδηγία του 1960, όπως τροποποιήθηκε, εφαρμόζεται ρητά μόνο στην αγορά *αλλοδαπών* τίτλων από κατοίκους και κατά συνέπεια δεν « *καλύπτει ρητά* την απόκτηση από κάτοικο εθνικών τίτλων που έχουν εκδοθεί σε αλλοδαπή αγορά », πράγμα λιγότερο σαφές.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο ερωτά την Επιτροπή:

1) για ποιους λόγους δεν ελευθερώθηκαν οι πράξεις κατοίκων επί εθνικών τίτλων που έχουν εκδοθεί σε αλλοδαπό χρηματιστήριο, τη στιγμή που καταργήθηκαν όλοι οι περιορισμοί επί των παρομοίων πράξεων μη κατοίκων;

2) σε ποια στοιχεία στηρίζει η Επιτροπή την άποψη ότι στο εξής οι πράξεις αυτές θα μπορούσαν να ελευθερωθούν όπως και οι άλλες πράξεις του καταλόγου Β της οδηγίας του 1960;

Απάντηση της Επιτροπής

Όπως παρατήρησε με τα υπομνήματά της, η Επιτροπή φρονεί ότι τα περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως αφορούν πράξεις οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών του 1960 και 1962 για την εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης.

Πράγματι, στην υπό κρίση υπόθεση πρόκειται για αγορά από κάτοικο εθνικών τίτλων σε αλλοδαπό χρηματιστήριο. Οι εθνικοί και οι αλλοδαποί τίτλοι ορίζονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις της οδηγίας ως « οι τίτλοι αναλόγως του τόπου της έδρας του εκδότου ». Άρα, οι εν προκειμένω επίδικες μετοχές είναι εθνικοί τίτλοι. Κατά τον κρίσιμο χρόνο είχε ελευθερωθεί όμως μόνο η απόκτηση αλλοδαπών τίτλων και μάλιστα με ορισμένες εξαιρέσεις.

Η Επιτροπή παρατηρεί, πρώτον, ότι η ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων που προβλέπει το άρθρο 67, παράγραφος 1, της Συνθήκης πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 69, με γνώμονα την αναγκαιότητά της για την εύρυθμη λειτουργία της κοινής αγοράς, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση 203/80 (Cassati, Συλλογή 1981, σ. 2595).

Ως προς το πρώτο σημείο, δηλαδή ως προς τους λόγους για τους οποίους δεν ελευθερώθηκε με τις οδηγίες του 1962 η αγορά εθνικών τίτλων από κατοίκους σε αλλοδαπό χρηματιστήριο, η διατήρηση του περιορισμού αυτού εξηγείται κυρίως από το ότι κρίθηκε τότε αναγκαίο η έκδοση δανείου στο εξωτερικό να προκαλεί καθαρές εισόδους κεφαλαίων και όχι απλώς την ανάκτηση των εθνικών καταθέσεων μέσω της χρηματαγοράς άλλης χώρας. Συγκεκριμένα, έπρεπε να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος αυτός, δεδομένου ότι το δάνειο που εκδίδεται στην αλλοδαπή, ιδίως από κάποιο κράτος, συνοδεύεται συχνότατα από όρους οι οποίοι είναι ευνοϊκότεροι αυτών που προσφέρονται στην εθνική αγορά.

Αν οι κάτοικοι μπορούσαν να εγγράφονται ελεύθερα για δάνεια εκδιδόμενα στο εξωτερικό, θα μπορούσε να αυξηθεί το εσωτερικό κόστος του δημοσίου χρέους ή να μην επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο καθαρών εισόδων κεφαλαίων. Όταν η Επιτροπή διατύπωσε τις προτάσεις της για νέα οδηγία, είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, για την ολοκλήρωση της κοινής αγοράς και ειδικότερα τη δημιουργία ενιαίας νομισματικής δομής, η επικρατούσα οικονομική πραγματικότητα δεν δικαιολογούσε πλέον τη διατήρηση των περιορισμών αυτού του είδους.

β) Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι από τον κατάλογο Β της οδηγίας της 11ης Μαΐου 1960, όπως τροποποιήθηκε, εξαιρείται η « απόκτηση ομολογιών που έχουν εκδοθεί σε ξένη αγορά και είναι εκφρασμένες σε εθνικό νόμισμα ». Ζήτησε δε από την Επιτροπή να εξηγήσει για ποιους λόγους εξαιρέθηκαν οι πράξεις αυτές, ενώ από το κείμενο προκύπτει εξ αντιδιαστολής ότι οι κάτοικοι μπορούν να πραγματοποιούν πράξεις επί άλλων, πλην των ομολογιών, τίτλων που έχουν εκδοθεί σε ξένη αγορά και είναι εκφρασμένοι σε εθνικό νόμισμα.

Απάντηση της Επιτροπής

Η διατήρηση των περιορισμών αυτών ανταποκρίνεται στην επιθυμία να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να ρυθμίζουν το καθένα τα της δικής του χρηματαγοράς. Πράγματι, οι πράξεις αυτού του είδους επί ομολογιών θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντική και ανεξέλεγκτη ανάπτυξη παραλλήλων αγορών εθνικών νομισμάτων σε χρηματιστηριακά κέντρα που δεν ελέγχονται από τα κράτη.

Το ότι δεν κρίθηκε αναγκαίο να εξαιρεθεί η απόκτηση ξένων *μετοχών* σε ξένη αγορά, ακόμη και όταν οι μετοχές εκφράζονται σε εθνικό νόμισμα, εξηγείται από το ότι μια αλλοδαπή εταιρία με κύρια εγκατάσταση σε ξένη χώρα σπανίως εκδίδει μετοχές εκφρασμένες σε ξένο νόμισμα.

Β — *Απαντήσεις των Cuddy*

Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι οι ενδιαφερόμενοι πραγματοποίησαν στο χρηματιστήριο

του Λονδίνου πράξεις επί τίτλων ιρλανδικών εταιριών. Υπό τις συνθήκες αυτές ερωτώνται αν είχαν αντικειμενικό συμφέρον, λόγω π. χ. διαφορών ως προς τη λειτουργία των χρηματιστηρίων, να ενεργήσουν κατ' αυτό τον τρόπο. Το Δικαστήριο τους ζήτησε να διευκρινίσουν σε τι συνίσταται το συμφέρον αυτό, αν υπάρχει.

Απάντηση των Cuddy

Οι Cuddy δεν είχαν ποτέ πραγματοποιήσει πράξεις επί τίτλων πριν τους ωθήσει κάποιος μεσίτης του United Kingdom Stock Brokers, ο οποίος τους πρότεινε να αγοράσει τίτλους για λογαριασμό τους. Τότε ο Cuddy δέχτηκε να αγοραστεί για λογαριασμό του ένας πολύ μικρός αριθμός τίτλων. Αγνοούσε όμως τελείως τους Rules of the Stock-Exchange (κανόνες λειτουργίας του χρηματιστηρίου) και τη ρύθμιση περί ελέγχου συναλλάγματος που είχαν εφαρμογή στις πράξεις επί τίτλων.

Y. Galmot
εισηγητής δικαστής